Ч. 165. (664) Львів, неділя дня 29. липня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот.
На провінції 12 сот.
В зайнятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано крім понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	27 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	34 фр.

До праці!

Сердечно, щиро і не лукаво, а однак і з болючими чувствами витає покутське населене побідоносний похід союзних військ на українські землї.

Тяжкий смуток блукає вже сьогодня підгірськими стежками. Велика, прискорбна народна журба, немов двигаючи гріхи власні і гріхи цілого світа — на колінах відбуває прощу подільськими межами на схід — цілує землю бувших осель, кропить сльозою теплі попели, неприсипані гроби родимого краю. „Витаю вас... місця любимі!“ хлипає сердечна мельодія ополченого земляка під обсохлою тополею наших незжатих піль, ридає під обломаним хрестом Розпятого на роздорожу. „Витаю вас“ кличе їй у відгомін і наша громадянська думка, що мірить силу закову житя, що важить живучість народного поколїня.

В нашій прилюдній праці є що в теперішних хвилях важити, а ще більше є що розважити. Вага й далекосяглість подій, що саме тепер розвивають ся, подій сили оружа, які однак попри все несуть ще із ясних причин хмаролом нещасть на подільські землї — кладуть нас, цілий український загал під знак преважкого питаня, якого не можна обійти ані обминути. Сегодня розяснює ся вже кождому давна давна, здавало би ся, аж за богато і за широко обклепана правда, розяснює ся велика, народна рація, котрої однак тут в Австрії ще не уміємо і не хочемо видвигнути в житє поза обсяг малосовісної фрази, а іменно рація, що справа нашої політичної та орґанізаційної зрілости є заразом справою нашого дальшого істнованя.

Отся справа нашої зрілости, по мисли більше новочасних, себто більше суспільних більше етичних і горожанських вимогів висуває ся на чоло всякої прилюдної думки в хвилях загальних нещасть і в хвилях перелому в політичних заложенях. В таких хвилях думаюча суспільність мусить сама себе відшукати, мусить знайти собі і цілому рідному населеню дорогу до самозахованя та обеспеченя народного бутя. В таких хвилях родить ся виїмкова вразливість на небуденні моменти житя, на історичну перспективу праці поколїня.

Хто із нашого громадяньства чує болючий голос рідної землї в преважних хвилях, хто силою духа, засобом умілости та готовостю посвятити хочаби частини свого я зголосить ся під клич важкого, а однак принадного обовязку ставати там, де потреба українському народови?

Чи слова, які отсе відважуємо ся прилюдно висказувати, виплива́ють дійсно з незапереченої нашої потреби, чи може дехто припише їм непотрібний патос? Чи на очах болїючого населеня по покутських і подільских землях розкриває ть ся з достаточною скоростю переводжене в житє нашого політичного досвіду за три літа війни, чи дає ся там відчувати зараз з місця рука опіки покликаних до сього народних орґанів, чи будить ся там віра у важкім пригнобленю, проста віра, що ми спосібні до орґанізації і пошанованя себе самих?

Наглі події викликують наглі та невідкличні потреби, широчезне поле праці не то для одиниць, а для цілої суспільности, але... під бистрим, енерґічним та умілим проводом всїх тих, що репрезентують якінебудь постійні, передовсім платні і системізовані, громадянські орґани. Приходить наглий час затерти успіхом дотеперішну часту безуспішність заходів коло облегченя народної судьби за довгий час війни, приходить час розвинути помисловість в зберіганю живої сили нашої суспільности, виявити соціяльний змисл і розуміне доріг, котрими найскорше можна би нещастє облекшувати. Чи наше бідне населене може з повним спокоєм очікувати того, що йому належить ся від всїх наділених і довірєм і почесним покликанєм на передові місця?

Не перечмо, що питаня, які виринають у важких дуже важких часах бувають може і невигідними, хоч потрібними, йдуть часом не вповні на руку всім тим, що залюбки зберігають понятє карности в нашім збірнім житю. Без сумніву — говорити за голосно або за часто про політичну живучість, про орґанізаційну зрілість народу, виходить мимоволї також і на докір, звернений до гори, до власної офіціяльности.

Вибираймо однак обережно між поважними і наглими потребами народу, а звичайними, аж занадто вже „людськими“ недомаганями власного устрою. Можна без найменшого страху перед обминенем правди сказати, що нарід є обєднаний сьогодня вже не лише спільною журбою, але і свідомостю, коли в горі дають ся ще вичувати діверзії. Тому і голос опінії може свобідно, а навіть голосно і різко питати ся, кілько не доброї волї, бо се не вистарчає, але кілько тактичного змислу, енерґії та успішної, зовсім успішної ініциятиви лишило ся ще в наших кругах і гуртах покликаних до кермованя не народними „домаганями“, як на се водить ся на студентських або передвиборчих зборах, але до кермованя народною роботою і народною орґанізацією. Ходить о дві дуже важні справи. Справа виєднаня від правительства можливих, але можливих полекш в цілім обсягу нашої наміреної, добре обчисленої та розваженої праці і справа зорґанізованя цілого громадяньства на

Дорогі памятки.

Шалїюча війна всесвітна приносить зі собою не лише знищенє і пожари, вона приносить ще неоцінені вартости додатні. Зрівнанє горожанських прав, ідея орґанізованого тривалого мира і самоозначеня поневолених народів є плодом страшного досвіду усїх держав і націй.

І для Українців, мимо величезних втрат в крови і майні, бож від початку війна веде ся на значних просторах українських, має сторони додатні, повні надій на яснїйшу будучність. Австрійським Українцям отвирають ся овиди повного, ніколи не вязаного автономного розвою під скиптром Габсбурґів.

Київ, мати українських городів, став осередком самостійної, відродженої української держави, той Київ, де ще не так давно проголошувано смерть всему що українське, де проголошувано прокляте борцеви за волю України, гетьманови Іванови Мазепі. Що перед двіста роками знївечив зростаючий царський деспотизм, те на його руїні відроджує ся і розвиває ся гарнїйше чим мож було сподівати ся.

Не безкорисні теперішні українські жертви не без користи були вони і перед двіста роками, коли то Мазепа, а опісля його наслідник в уряді гетьманськім, Филип Орлик, боролись за повну независимість від Росії. Скільки фізичних і моральних терпінь, скільки трудів і неповоджень мусїли вони перенести, не дочекавши ся сповненя леліяних мрій. Тепер в тяжких але щасливійших часах тим дорозші для нас ті борці за долю України зложили свої змучені кости в неукраїнській, чужій землї.

Мазепу похоронено з першу коло Бендерів, а опісля над Дунаєм, в Румунії в місті Ґалацу.

Филипа Орлика, що ще трийцять літ заходив ся у сусідів дістати помочи для привернення независимости України, поховано в Ясах. — Він помер в Зелені Свята 1742 р.

Для нас тепер дорогі не лише особи тих українських борців, дорогі нам також всякі памятки, що лишили ся по них, що нагадують нам нашу бувальщину. А є тих памяток чимало розкинених мало не по всїй Европі. Много їх мусить бути в Німеччині, де якийсь час проживав сестрінець Мазепи, Войнаровський.

У Швеції жив довший час Филип Орлик з родиною і деякими козацькими старшинами. По нім лишило ся тут много листів, меморіялів і т. д. в публичних і приватних архівах. Має бути в Швеції його гетьманська булава.

По Орлику повинні находити ся також памятки у Франції, де жив його найстарший син, що був полковником у війску французькім. — Найшли би ся певно слїди Орликового побуту і в Царгороді і Солуні і в Румунії. Те все дало би нам першорядний матеріял до нашої історії по нещаснїй битві під Полтавою.

Не мало всяких памяток і в Росії. Пр. в музею в Царськім Селі має находити ся шабля Івана Мазепи. Шабля та оправлена в срібло а опісля позолочувана. Робота тревала в стилю ренесанс. Руксять обложена шкіркою з вужа і з широким лавцушком. Похва з чорної шкіри, з наконечниками і перейманми для кільців з золоченого срібла. Довжина цілої шаблї около півтора метра, Клинок має такі написи: З одного боку: „Надежда въ Бозе, а крипость въ руце правому дилу конець. Мазепа“ — а на другім: „На гибель супостата въ Сиче дерзающему смерть 1687 г.“

Письмо тих букв рукописне, а форма їх українська, та сама, яку ми бачимо в письмі універзалів того самого Мазепи. Шаблю ту дарував в р. 1836 ґраф Бутурлін для музея, який мали заснувати в Вороніжи в память царя Петра Великого. Була вона у Вороніжській міській раді до року 1849.

В тім роцї шаблю сю подарував міністер справ внутрішних цареви Миколї I.

В Росії находять ся певно памятки військові по послїднім гетьмані українськім Розумовськім.

Опис тих військових клейнодів віднайшов в архіві ґенеральної канцелярії і оголосив Олександер Лазаревський. І памятки Січового Війска, які по зруйнованю Січи в 1775 р. перейшли в руки Москви. як і памятки по останнім Кошовім Кальнишевськім найшли би ся у російських архівах і музеях.

Можна сподівати ся, що російські Українці як і Українці в инших краях Европи, пильно будуть глядїти за тими дорогими знаками нашої бувальщини і доложать всїх старань, щоби їх зібрати в один український музей. Про користи такого музея не треба хиба много говорити.

Був би се народній скарб, дорогий серцю кождого Українця без ріжниці на кордони, віру і стан.

Нехай з відродженєм України повстане також святиня її минувшини — жерело будучої житевої мудрости, її могучости, її слави.

місци в краю до такої роботи. Перша точка вимагає незвичайної розваги, бо тут не вільно виїзджати за високо, не вільно вправляти ся в максималізмі і тратити часу на прінціпіяльні, зволікаючі — кажім отверто: неуступки, а друга точка не вимагає вже ніякої осторожности ані обережности, за те однак вимагає енерґії, посвяти, трудящости та ідейности, а сі гарні річи знайдуть ся в нашій суспільности, як що провід дасть з місця відповідну але ширшу ініцияктиву, підійде з належним підйомом духа сам до преважної та актуальної потреби. Ґратуляційні телеґрами до високих осіб треба вислати, але не вільно на сім кінчити народної журби.

Сила народна — се велике поняте не матерії, але духа самопошани і творчости навіть в нещастях, се велика справа і велика річ, за яку і нам тут час брати ся, бо вона наша, бо ми до сього вповні вже доростаємо. Але не ховаймо народної сили під добродушність, з якою приглядаємо ся розєдинаням в передових кругах, усуваймо в розгарі роботи та при взаїмній заохоті всі наші неправильности, розмотуймо суперечности, яких повно на кождім кроці в нашім збірнім житю. Вибиваймо ся чим скорше з гущавини недомагань в орґанізації, бо нарід кличе вже не до борби, але до сповненя найпримітивнійшого обовязку гуманности супроти його важкого положеня.

Ю. Гірняк.

Від Центральної Управи Українських Січових Стрільців.

Комунікують нам: В справі Українських Січових Стрільців відбули ся дня 24. і 25. липня с. р. наради окремого збору, зложеного з: 1) українських членів палати послів і палати панів, 2) членів Української Боєвої Управи, 3) представників управ політичних партій: національно-демократичної, радикальної і соціяльно-демократичної, 4) представників У. С. С., 5) представників академічної молодіжи.

Сей збір ухвалив між иньшим: 1) розвязати Українську Боєву Управу; 2) на її місце покликати до житя Центральну Управу Українських Січових Стрільців; 3) до Ц. У. У. С. С. вибрав збір: пп. Івана Боберського, дра В. Загайкевича, Р. Заклинського, А. Жука, дра Ів. Макуха, дра С. Рудницького, дра Степана Смаль-Стоцького, Вол. Темницького.

Центральна Управа У. С. С. уконституувала ся в такий спосіб: Др С. Смаль-Стоцький, голова, др В Загайкевич і В. Темницький заступники голови, др С. Рудницький і Р. Заклинський секретарі, І. Боберський, скарбник, А. Жук референт видавництв, др І Макух референт комісаріятів У. С. С. в краю. Ц. У. У. С. С. іменувала четаря дра В. Старосольського своїм відпоручником до У. С. С.

На першім засіданю Центральної Управи обговорено прінціпіяльні і біжучі справи стрілецтва, вислухано звіту відпоручника про бажаня і потреби стрільців, начеркнено плян роботи та розділено між членів Ц. Управи поодинокі реферати.

Війна.

Безуспішні проби російського опору.

БЕРЛІН. Бюро Вольфа подає:

Також в четвер, дня 26. с. м. похід у східній Галичині зробив великі поступи. Як попередними днями, так і тепер наші витревалі війска, повні побідного запалу, разом з хоробрими австро-угорськими товаришами осягали один успіх за другим. Всюди, де лиш Росіяни кидались впоперек наших прудких вперед лав, знищено їх скорими ударами. На північ і на схід від Тернополя в завзятих борбах понесли Росіяни дуже тяжкі втрати. Наші батерії стріляли з віддалі 500 м. в густі маси гнаних до штурму російських кольон та мусіли вчинити серед них страшну різню, яка побідникам і побідженим на завсіди лишить ся в памяти.

Так само тяжкі були втрати Росіян в борбах на полудне від Теребовлї, де ми виборили переправу через Серет. Між 10 км. на полудне від Теребовлі і горбком Довге наступав ворог два рази з незвичайною нагальністю, при чім уставляв свої наступаючі кольони аж в 14 рядах. Оба сі наступи відперто.

Між Серетом і Дністром наш похід вперед в дальшім ході. Враз з Коломиєю, яку здобуто по важкій боротьбі, дістала ся в наші руки також важна узлова точка в долині Прута, де збігають ся важні зелізничі лінії на полудне від Дністра й Карпат. Дальше на полудне дає ся відчувати захитане російського фронту аж до румунської границі під могучим ударом з півночи. Рос. карпатський фронт аж до Кірлі баби валить ся. Тим самим російський відворот розтягнув ся на фронт о величезній ширині 350 км.

Опір, який Росіяни ставляли коло Ледової Баби й Жабйого, не вспів вже вратувати положеня в тім відтинку. В Микуличині, на північ від провалу Яблониці, допускались Росіяни жорстокостий, які перейшли всі дотеперішні їх діла.

ВІДЕНЬ (Ткб). З пресової кватири доносять: Між сугорбами Ледовою і Кірлібабою, найновійшим відплатним фронтом Росіян з Карпат, находять ся долини Прута, Серету, Сучави і Молдави, природні дороги з Лісистих Карпат на Буковину. Коломия лежить в половині дороги між долиною Лімниці, лінією, з якої вийшла наша офензива на полудне від Дністра і Чернівцями. Фронт над Серетом поправлено через те, що він посунув ся на схід від Тернополя, а також розширив ся на полудне аж по Чортків. З Чорткова зачинає ть ся фронт в зад, до Серипи, а звідси йде до Коломиї.

Доси увільнено отсї староства від неприятеля: Надвірна, Богородчани, Станиславів, Печеніжин, Підгайці, Зборів, Косів, Коломия, Товмач, Бучач, Теребовля, Тернопіль, Чортків.

Заходи УПР.

(В справі відбитої части Галичини і внутрішної політики Австрії).

Президія УПР. — як доносить „Slav. Korresp.“ — оповістила на засіданю клюбу 26 с. м., що відбула з президентом міністрів конференцію в справі адміністрації відбитих укр. повітів. Премієр заповів прихильне узгляднене представлених бажань — по вислуханю всїх чинників які входять в рахубу.

В справі внутр. політики Австрії ухвалив клюб витревати на становищи, що розвязка конституційного питаня є первобутним правом парляменту і що се питане має бути розвязане в конституційній дорозі на основі правдивої демократії та права самоозначеня і самоуправи австрійських народів.

Ухвалено також старати ся про те, щоб конституційна комісія палати послів була чим скорше скликана задля веденя своєї праці.

Перед сто роками...

Щораз більші обмеженя, яким в области апровізації мусимо підлягали, приводять на память події які сто літ тому відбували ся в середущій Европі. Їх описи заховали нам літописи. Frankfurter Ztg. оголошує виїмки з писаної німецької літописи з р. 1816/17, котра дуже докладно представляє голод, що тоді навістив Німеччину. Літописець пише:

Надійшов у нас рік, якого ще не було від голодових літ 1772 до 74, про котрі згадують батьки. Жадні перемарші війск се нічо супроти безкрайної нужди, яка тепер прийшла на нас В марті (1816) розпочало ся. Тоді мої діти уперше кликали за хлібом, а не було його. Причиною те, що жнива 1814 і 15 зовсім не вдали ся. А в тім році все стало ся так дороге, що не можна було нічого докупити ся. 1815 був дуже худим роком. Вже в січни (1816), а тим більше в лютім було так горячо, як в літі, а в марті прийшли бурі, як в серпни Мука тепер рідкістю і дістати її не можна, тож моя жінка дає до хліба отруби і терті бараболі.

При кінци марта почав падати дощ, як би се мала бути потопа, всюди стояла вода. Ріки стали ся такі великі, як люди не памятають..

Такий воздух маємо тепер, коли треба сіяти. В цвітни зробило ся так зимно наче в грудни, і всьо було тверде як зелізо або камінь. 12. цвітня померзли всі дерева, бо вже стали пускати гони, як мороз потиснув. Відтак знов почало лляти і лляло, як з цебра. І не хотіло вадстати так, що не можна було управляти ріллї, тимбільше, що поля від дощу так розмокли, що годі було по них ходити. 27. цвітня прийшов вітер, котрий землю трохи осушив, а відтак прийшли два погідні дни. Тоді всьо вирушило в поле, щоби справити ріллю. Але в маю прийшло знов зимно і морози. Всі боять ся о жнива, а ціни йдуть все в гору. Червень 1816 безустанно падає дощ. Трава росте, але на полях дуже зле виглядає. Зіле заглушило зовсім збіжа. Скоро появить ся сонце, зараз настають бурі і часто падає град, а відтак знов зимно. На св. Івана збіжа були ледви до кісток. Що дня дзвонять похоронні дзвони. Вмирає богато людий, а також в сусідних селах говорять богато про похорони. Передовсім старі й діти умирають. Воздух дуже нездоровий, панує кашель і недуги, яких лікарі навіть не знають. Богато хоріб повстає з лихого харчу. В липни знов були гради.

Серпень: всюди голод. Навіть богаті господарі голодують і ощаджують. Бідні і заможні однаково терплять нужду. Всі ждуть з тугою на сонце, щоби доспіло те що виросло. 20. починає знов падати дощ і падає до кінця серпня. Збіже не доспіло.

Так описує літописець страшні часи в Німеччині в р. 1816. Коли врешті збіже почало дозрівати, появили ся пільні миши і зїли всьо. Бараболї і овес просипав сніг, котрий в жовтни впав відразу на стопу високо так, що люди з під снігу добували замерзлу бараболю. Ціни дійшли до небувалої висоти. Фунт хліба, котрий з початку 1816 року около 1 К, відтак дійшов до 3 К., літра молока до 1 К, міра збіжа (2 і пів сотнара) 750 К і т. д. З голоду люди варили сіно, конічину і ріжне лісне коріне. Хліб роблено з тертих бураків, але годі було його їсти. Пробовано робити хліб з дерева, а професор Автенріт з університету в Тібінґен видав брошуру під заг.: „Докладні вказівки, як робити муку і хліб з дерева“.

Згідно подають літописі, що їджено мясо котів і псів. Вибухли ріжні епідемії, між иншими т. зв. гнила фебра. Люди падали при роботі з висмаженя. Також голодовий тиф з горячкою панував епідемічно, а много поповнювали самовбийство. Поширило ся жебрацтво, і що за тим йде злодійство. Правительства німецьких держав примінювали подібні зарядженя, як тепер. Установлено максимальні ціни, харчовано публично населене. Передовсім в літі 1817 нужда дійшла до остаточних границь. Доперва жнива 1817 р. принесли ратунок.

НОВИНКИ.

— **Відзначене Українця.** О. Осип Кишакевич полевий курат в VIII. рамзі одержав почесну відзнаку „Червоного Хреста II. кляси з воєнною декрацією.

— **З російської неволі.** Дня 28. с. м. прибув до Львова давно ожиданий, а з російської тюрми освободжений Впр. Ѳ. Д-р. Осип Боцян ректор духовної Семинарії. В цїли привитаня найдорожшого Гостя явили ся: Всчв. Ректорат богато священиків і питомці.

— **Полтавщина піддала ся Центральній Українській Раді.** „Gazeta Polska“ з Москви з дня 5. липня доносить: „Полтавщина, що уважає себе за серце України, заявила, що піддасть ся управі Центральної Української Ради. Земство з Золотоноши жертвувало Раді 15 тисячів рублів на потреби Ради.

— **Освободжені русофіли.** „Die Zeit“ доносить: Всі політики, співобжаловані в процесі Маркова і тов., а тепер випущені на свободу на основі акту амнестії, прибули ононі з послом Куриловичом до парляменту, щоби подякувати польському Колови, чеському Союзови і клюбови полудневих Славян за їх заходи в справі випущеня їх на свободу.

— **Праська конференція розбила ся.** Посол др Крек і посол Корошец приїхали онодї вечером до Праги, щоби взяти участь в спільній конференції з Чехами. Орґан чеських аґраріїв „Veczer“, вечірне видане дневника „Venkov“, помістив однак дуже прикру для гостий статю, в котрій жадав, щоби не допущено їх до спільних нарад з Чехами. З огляду на сумнівне становище полудньово-славянського клюбу супроти чеських постулятів. А властиво побоював ся орґан аґраріїв, що полудневі Славяни приїхали по те, щоби спонукати більшість чеського Союза, противну обісланю конституційного підкомітету, до зміни тої постанови. Супроти такого привитаня посли др Крек і Корошец виїхали з Праги, не взявши участи в нарадах Чехів. Перед виїздом оголосили в „Pravie Lidu“ причини виїзду.—Супроти того ухвалили також Українці не виїжджати до Праги.

— **Литва републикою.** Литовське кореспбюро доносить, що литовський сойм, який зібрав ся в Петроградї, радив над політичною ситуацією Литви і проголосив незалежну литовську републику з повним рівноуправненем всїх горожан під релігійним і народним огля-

дом. Ухвалено, що Литва має бути незалежною і невтральною републикою. Невтральність має забезпечити мировий конгрес. Литовські посли мають взяти участь в мировім конґресі.

— **З Тернополя.** Страшні хвилі пережив Тернопіль в часі відвороту рос. армії. Чеченці підпалили місто. Вулиці Міцкевича і 3. Мая зруйновані до тла. Дикі орди гуляли, як скажені. Рабували та нищили, що попало. В костелі Єзуїтів замордували священика при престолі. Насилували жінок, обтинали їм груди, а відтак забивали. Не щадили й дітий. Мужчин вивозили або калічили в потворний спосіб. В останніх часах запанував в місті голод. За хліб з трачиня платили люди величезні суми. В понеділок 16. с. м вивезли Росіяни аптикаря Крижановського й адвоката Шварца.

— **Реквізиція церковних дзвонів з львівських церков вже переведена.** В наслідок заходів митрополичого Ординаріяту вивято від реквізиції пять дзвонів архікатедральної церкви св. Юра, і дзвін „Кирило“ в Волоській церкві. Дзвони, полишені у св. Юра заслугували на пощаду з історичного і артистичного згляду.

Найстарший з них, вилитий 1341 р. за князя Любарта Дмитра, подовгастим виглядом подабає на грушку і є одинокою памяткою у Львові з часів княжих. Викінчений артистично, має дуже милий, звінкий голос; фундатори не поскупили благородного металю — срібла.

На нім є така церковно-словянська напись: „Року 6849 (1341) від сотворення світа вилитий той дзвін до (краму) св. Юрія при князи Димитрі ігуменом Евтсвмієм. А писав Скора Яков“.

Почин того дзвона є такий: Дня 7. цвітня 1340 р. вмер галицький князь Юрій Болеслав, шурин вбитого князя Казимир Великий, король польський, рішив ся опанувати спадщину по нім, спішно напав на галицьке князівство, та забравши богато добичі і добувши деякі міста, вернув назад в Польщу (Böhmer, Toutes verum German I.)

Позаяк львівські міщани замкнулись були в св.-юрськім монастири, відбивались від польського війска та не хотіли здатись, підпалено монастир і церков.

На згарищах відбудував ігумен Евфимій монастир, а опісля і св.-юрську церков після пляну славного будівничого Доре.

Заходами сего ігумена при підмозі князя Дмитра-Любарта вилляли дзвін, який доси зберіг ся мимо руйнуючих нападів Татар, облог і численних борб під Львовом та кількакратних пожеж

Два дзвони з вересня 1665 р. вилили для св. юрської церкви заходами епископа Атанасія Адама Жемборского і крилошан, якими були пароxи львівських церков, що крім своїх парохій належали до капітули, та по черзі тижнями обслугували св.-юрську катедру. Львівський епископ Йосиф Шумлянський знов впровадив монахів до св.-юрського монастиря, а ігуменом поставив Дениса Александровича, ігумена теребовельського Преображенського монастиря.

Заходами епископа Шумлянського і ігумена Александровича вилляли дзвін 1678 р. для каплиці Матери Божої теребовельської.

Пятий полишений дзвін вилляв для монастирської церкви вельми діяльний і запопадливий ігумен Сильвестер Мальський 1728 р.

В св.-юрській катедрі лишили військові власти лише три дзвони; оден дзвін з 1665 р. віддали до церкви св. о. Николая, а дзвін з 1728 р. до церкви св. Ап. Петра і Павла.

Найбільше дзвонів зареквіровано з церков: василіянської, св. онуфрейської і Волоскої. — І. Р.

— **Під розвагу гр. к. Консисторії в Перемишли.** Дістаємо письмо: Під таким заголовком появилось в 162 ч. „Українського Слова“ в новинках коротка допись зі Ст. Самбора, в якій дописуватель жалуєсь на се, що місце катихита при тутешних школах не є обсаджене сталою силою. Як місцевий парох почуваюсь до обовязку дати в сій справі пеяснене. Духовні власти перенесли справді хвилево сотрудника зі Ст. Самбора з конечности в друге місце, де не було ніякого священика, а я обняв по нім науку релігії в двох школах (п. дописуватель начислив їх аж три!); однак до школи ходжу все правильно і не було случаю, щоби мої діти ходили на лат. релігію, противно — я заступав часто лат. катихита в часі його недуги. Що я маю — як каже п. допис. — множество праці в парохії, в ріжних комітетах та товариствах просвітних і економічних, сего не перечу і дякую за сконстатоване, однак ще більше був би я вдячний за поміч і справедливий поділ праці в тих всіх орґанізаціях, до якої маємо з національної точки всі однаковий обовязок; тимчасом на жаль у нас так водить ся, що кождому иншому патріотови вільно „боятись“ і ховатись за плечі місцевого священика, а сей „мусить“ всюди наразитись, а до того ще відтак і свої по нім поїдять! Впрочім для успокоєня п. дописувателя скажу, що й мені дуже на тім залежить, щоб мати такого помічника, котрий би нікого „не бояв ся“ та мав відвагу виступати все як свідомий український інтеліґент; в тій цили звернув ся я вже давнійше до своєї дух. власти, яка приобіцяла призначити мені сотрудника при нагоді найблисшої ординациї. Але на тім не конець, ані двох ані навіть трьох священиків не зробить того всего, що потрібне, польонізація устане у нас тоді доперва, коли щезнуть з поміж нас „тихі і ревні патріоти“, а кожда свідома одиниця замість богато пустого говорити возьме ся до реальної роботи в своїм окруженю. Се буде правдивий патріотизм. — о. Андрій Бенцін, парох Ст. Самбора.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 29. липня 1917.

Нині: 29. липня гр.-кат. Афіноґ, римо-кат. Марти.

Завтра: 30. липня гр.-кат. Марини, римо-кат. Абдона.

○ **Місто вінця** на домовину бл. п. Стефанії з Гузарів Горукової товариші і товаришки („Дністер“) — складають на Інвалідів У. С. С. 100 К.

○ Виділ товариства „Союза Українок“ просить отсим всі Пані, які належать до товариства, щоби зволили взяти участь в похороні свого члена бл. п. С. Горукової, жінки отамана УСС., в понеділок 30. липня по полудни. — Макарушкова. Саламанчуківна.

○ **Львівський** Нар. Театр. Тов. „Укр. Бесіда під дирекцією К. Рубчакової у Львові. Саля Тов. Лисенка ул. Шашкевича ч. 5.

Неділя, дня 29. липня 1917. Премієра „Запорожський Клад“. Нар. ком. оперета в 3 діях Ванченка. Музика Я. Барнича.

Ціни місць: фотелі К 4·50, І. ряд К 3·99, ІІ р. К 3, ІІІ. р. К 1·99, IV. р. К 1·50. Для війска і уч. 1 К. Балькон К 3·50.

З українського театру.

(Кінець).

Саля заповнена, куртина підносить ся з перепонами, а музика нечисленна, годинні павзи, безліч дзвонень, вистава тягнесь в безконечність. Випроваджене грішить браком однопільности у випроваджeню музичних партій, а то так через брак добірних співацьких сил, як також легке трактоване свого завданя зі сторони диріґента п. Галайка. Доходить часами аж до такого дизоріентованя ся з його сторони, що він в дуеті Оксанни і Андрія „Ластівко моя“ сідає серед співу, музика перестає грати, а співаки роблять здивовані міни, що їм почати. Так само не в пору дає знак, коли зачинати а коли впадати. У п. Демчука (Карась) слідно було працю під зглядом підготованя музичного і під зглядом гри, але його голос був невідповідний до сеї ролі. Пані Рубчакова зі своїм ліричним голосом не надавалась до драматичної партії, якою є роля Одарки. Пан Банах в роли Андрія замітний був своїм добрим голосом, але під зглядом драматичної гри можна би про него сказати, що він о стільки добре грав, що цілком не грав; разив у него брак музичного вишколеня, але ще під зглядом співу держав ся можливо. Ухарактеризований був дуже лихо. Пані Коссакова мала за слабий голос, який в високих тонах заломлював ся неприємно. П. Зенович добре вивязав ся зі своєї ролі, лишень зле був ухарактеризований. Партія п. Косака була за низка до його голосу. Рухи були штивні і беззвучні. В оркестрі відчував ся брак челя передовсім в партії султана.

Хори зле впадали з вини диріґента і т. д.

* * *

Одинокою відрадною проявою були тільки переводні штуки із всесвітної літератури, виставлювані заходом кількох більше підприємчивих одиниць, які часто свої культурні забаганки оплачували всілякими менторськими батьківськими увагами в стилю „шкода часу і атласу“ зі сторони наших застоялих естетичних знатоків.

Маю на думці несимпатичне віднесене ся нашої критики до того рода штук як Батько — Стріндберґа, Любов бідного маркіза — Фієта — в котрій то штуці визначав ся дуже старанною грою сам режісер тої штуки п. Антонович і яку виставлено взагалі бездоганно і виставлену минувшої субота штуку пані Зофії Вуйцицкої „Партачі“.

Провідною думкою висше згаданої і перший раз виставленої драми є та все поглощуюча штука, яка родить ся сама зі себе, а не для яких небудь забаганок і яка нищить собою любовне щасте та жадає цілковитого відданя ся. Вона творить житеві траґізми, що випливають із конфлікту між бажанем, а уздібненем (Стах, Іванка) або каже зречи ся любовного щастя і каже служити лиш собі (Ирина).

На фоні тих траґічних конфліктів снують ся перед нами резонерські типи французьких богемістів, краківського покрою, які стають декоративною частію висше згаданої драми. Сама одначе штука хоч і богата у глибокі настроєві і ідейні ефекти сконструована дещо шабльоново і се можна би покласти на карб її браків. Ми бачимо, що у ній покутує підставова тенденційність, яка наче ґеометричне заложене покладена в основу твору, а до неї навязана сама акція, яка через те тратить на розмаху, плинности і кавзально-психольоґічнім получeню.

Та одначе із сірого репертуару визначає ся вона свіжістю порушуваної теми, глибоким пієтизмом в трактованю справ мистецтва і через те становить на нашій сцені симпатичну новість, так з огляду на свої ідейні мотиви, як з огляду на глибину траґічних конфліктів.

У виведеню тої штуки замітне було довго невидане на нашій сцені відповідне розтасоване роль, як також добру ситуаційну пластику, яка проявлялась в збірних діяльоґах, та рухах більшого числа людий, які думають, живуть і чимсь інтересують ся, а не швиндають ся одні другим без цїли попід ноги.

З поміж акторів слід звернути увагу на гру пані Вірленської, (Іванка) яка перший раз була обсаджена у відповідній їй роли, а яку вона вивела консеквентно і старанно, хоча бракувало їй глибшого виробленя, передовсім над дзвінкостю голосу, який у неї ще надто сухий, та більшої праці над стилізованем рухів, які виходили у неї місцями дуже вдатні і давали одностайність типу, та не все були видержані вповні. Сю незначну хибу вирівнувало надзвичайне переняте ся ролею, що проявлялось справдешним не уданим плачем, та живою грою очий.

Знаменитою Ириною була пані Рубчакова, яка дала нам тип траґічної дівчини, задивленої у безмежні простори нових доріг, які стелить праця для штуки, з потоптанем ніжної любови, яку леліє у серці до гарного Стаха. А Стаха, що не міг нічого дати на полі літературної творчости, того нещасного орла без крил грав п. Єльський. В його грі проявлялась велика товариська культура, та живе драматизоване ролі.

Рівнож дуже важною ролею була роля Марії — матери орлів без крил. Пані Гумилович в якої руках спочивала ся роля достроїлась в першім і другім акті до неї вповні, та в третім акті зійшла з прямої лінії і того рода діяльоґове місце як „Вона (Виця) не видержить таких зворушень“ було віддане за слабо, а найкрасше місце, коли заклинає Іванну, щоби при найменьше наймолодшої доньки не пхала на службу штуки, вийшло млаво з патетичним, не відчутим декляматорським жестом. Понадто в 4 акті була не відповідно ухарактеризована — маю на думці посмаровані на лици смуги, які зі салі не робили вражіня морщин чи заглублень, а прямо робили вражіне нефортунно наложеної шмінки.

Ролю нещасної Виці, яку переслідує тінь батька, а з другої сторони невимушена туга за

штукою і справжний хист до неї грала з повним зрозумінем і відчутєм пані Пилипенко, що слід тут з цілим натиском піднести. Так приміром чудова була у неї гра мімічних сцен, або віддане пароксизму плачу при оповіданю матери, що батько пив і бив її, а відтак її туга „коли хоче дивитись на синє небо і замкнути очи“. Відтворити постать 13 літної дитини не є так легко. Тим можна би і пояснити непотрібну при того рода ставленю ролї місцями пересаду в голосі, та ґестикуляції уст.

З инших роль треба згадати п. Данченка, який добре вивів свою труднy і суху ролю. Разила у него лиш місцями мильна гра твари і неприродна блудність очий.

П. Коханенко був в роли відповідний і вивів її бездоганно. Тип старого цивіка був у його грі справді гарний. П. Гірничий резонував інтеліґентно. П. Рамський так убором, як і рухами і довгим волосем вивів нам постать артиста з Божої ласки, що вечірною порою можна його зобачити в кавярни де засідає сучасна богема.

Штука загалом добра і добре була виведена, та шкода, щоб зникла з репертуару. Впадало мале число публики, та замітне було, що се була публика інтеліґентна і се було плюсом вистави.

Належить і ширший загал нашої суспільности призвичаювати до красших і поважнійших драм, а не годувати її тандитою, бо роля театру повинна полягати в популяризованю культурних і естетичних вартостий і на се повинні звернути увагу ті, яким доля національної культури лежить на серці.

Коли я звернув увагу на те, що повинно жадатись від театру і то в імя національної чести і культури, то слід взяти під увагу і те, чого домагатись від суспільности мають повне право українські актори.

Вони обовязані плекати укр. штуку не на жарт, не як побічне занятє, але з повним відданем всіх сил, цілої душі, великого вкладу праці, та за те мають повне право не бути інтеліґентними пролетарами, легковаженими паріями суспільности, мають повне право жадати винагороди за свою працю.

Обовязком міродатних кругів є вглянути в сю справу і створити для театру такі условини існованя, щоб можна було платити і безуслівно жадати, щоб добирати тільки добірних акторів і режисерів, щоб можна утворити платну і справді артистичну контрольну комісію, яка будучи винагороджувана була би тим самим і вповні відвічальна, щоб можна в цілїй повазі повести працю, яка прямувала би на ті вершини на яких царює Краса.

Пезет.

Союз самостійної України.

БЕРН. (Ткб.) До ліонських дневників доносять з Київа: Українська Рада прозвесь ся Союз самостійної України.

За лінію Ягольниця, Городенка, Заболотів!

З головної австрійської кватири

З дня 28. липня

На східнім фронті:

Над Путною удало ся неприятелеви посунути свій фронт трохи наперед. Під Совея відперто його наступи. Під Кірлібабою австро-угорські війска відперли Росіян з їх становищ на узгірях. Німецькі полки здобули наступом гору Томнатік. На південь від Днїстра союзні сили, що посувають ся на схід наступаючи на пяти утікаючому ворогови, зближають ся до західної границї Буковини.

На північ від Днїстра Росіяни цофають ся за Збруч. Союзні кольони посунули ся поза Ягольницею.

Також на схід від Тереьовлї і Тернополя зискали ми на терені.

Італійський фронт:

Над Сочею значна гарматна борба.

Македонський фронт:

Нічо нового.

Шеф Ґенерального Штабу.

З головної німецької кватири.

З дня 28. липня 1917.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

З малими перервами остала незменшеною діяльність артилерії на фляндрійськім фронті.

Нині рано настав на широкім фронті знов нагальний барабанний огонь.

В Artois приходило часами до оживленого огня.

Фронт пруського наслідника престола:

На південь від Ailles не вдали ся два нові франц. наступи на нами здобуті становища Chemin-des-Dames. Зрештою боєва діяльність, з противнічим степенованем огня в Шампанії і над Мозою, була мала.

Фронт князя Альбрехта віртемберського:

Нічо до оповіщеня.

В численних воздушних борбах стратив противник 13 літаків. Зел. двірці і воєнні заведеня Парижа обкинені нині бомбами. Завважено цільність. Наші літаки вернули цїло.

Східний фронт:

Фронт баварського князя Леопольда:

Ґрупа війск ґенерала полк. Бем Ермолія:

Наші дивізії зискали на терені на схід і на півд. схід від Тернополя. По обох боках Днїстра рос. побиті армії є в дальшім відвороті і нищать по дорозі гостинці і зелїзниці. Наші корпуси, пересадуючи ворога перейшли лінію Ягольниця-Городенка-Заболотів.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

Війска півн. крила доходять до долини Прута понизше Коломиї. На захід від гостинця Селетин-Фундуль-Молдовин в лісистих Карпатах нім. й австро-уг. війска відобрали удержуючому ся доси ворогови деякі узгіря. Над горішною Путною вернули війска південного крила перед переважаючим ворожим натиском на східні склени Беречок.

Фронт маршалка пільного Макензена:

Без зміни.

Македонський фронт:

Без зміни.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймається ся лиш оплачені, а звертається ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають ся всї бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Звідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо повійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

